

شنبه 11 خرداد 1398 - 26 رمضان 1440 - 1 ژوئن 2019

کاشتن اولین بذر توتون سیگار توسط "حکیم فانوس" در رشت (1266ش)

کاشتن، اولین بذر ته‌توت سیگار توسط "حکیم فانوس"، در رشت (1266ش)، دکتر استپان هاراتونیان که در گیلان معروف به حکیم فانوس بود، از پزشکان ارامنی مقیم رشت بود. وی علاوه بر پزشکی به کار فلاح توتون نیز مشغول بود، اول کسی بود که بذر توتون سیگار را به تباکوکاران فومن داد تا بکارند و بر اثر مساعی او آورد و در ملک شخصی خویش کاشت. او بود که بذر توتون سیگار را به تباکوکاران فومن داد تا بکارند و بر اثر مساعی او کشت توتون جانشین تنباکو شد و کارخانه سیگارسازی در رشت به وجود آمد.

تصهیب اسپاسنامه فرهنگستان ادب، هنر و زبان (1314ش)، برای حفظ و توسعه و ترقی زبان فارسی، اساسنامه تشکیل فرهنگستان زبان و ادب پارسی در یازدهم خرداد 1314ش در هیئت وزیران به تصویب رسید و اولین جلسه آن با حضور 24 تن از ادیبان کشور فردای آن روز، در دوازدهم خرداد 1314 برگزار شد. اهم وظایف فرهنگستان عبارتند از: اختیار الفاظ و اصطلاحات در هر رشته از رشته‌های زندگی با سعی در این که حتی الامکان، فارسی باشند؛ پیراستن زبان فارسی از الفاظ نامناسب؛ تهیه دستور زبان و استخراج و تعیین قواعد برای وضع لغات فارسی و اخذ یا رد لغات بیگانه و خارجی؛ جمع آوری لغات، اصطلاحات، اشعار، امثال و نوادر محلی؛ تشویق شعرا و نویسندگان در ایجاد شاهکارهای ادبی؛ تشویق دانشمندان به تألیف و ترجمه کتب سودمند به فارسی فصیح و مانوس و مطالعه در اصلاح خط فارسی. فرهنگستان پس از شهریور 1320 به تدریج ضعیف و سپس تعطیل گردید. پس از آن، کوشش‌های برای افتتاح مجدد آن به عمل آمد که ثمری نبخشید تا این که سرانجام، فرهنگستان زبان ایران، در آبان ماه 1349 ش بنیان نهاده شد.

د. گذشت استاد "سیدحسین میرخان" به‌خانه "خه‌شهنه سیدحسین" (1361ش)، سیدحسین میرخانی برادر بزرگتر استاد سیدحسن میرخانی در سال 1284 در تهران به دنیا آمد. تعلیم خط را از پدر که از خوشنویسان و شاگردان میرزا رضا کلهر بود فرا گرفت و طولی نکشید که به جرگه خوشنویسان به ویژه در تحریر خط نستعلیق درآمد. میرخانی مدرس خط کلاس عمومی خوشنویسی اداره هنرهای زیبا بود و مجال کمتری برای کتابت آثار می‌یافت. از آثار مهم کتابت استاد میرخانی، دو مجلد قرآن کریم است که قرآن اول با ترجمه فارسی و قرآن دوم، بدون ترجمه به چاپ رسیدند. سیدحسن میرخانی موفق به دریافت نشان درجه یک هنر و نشان درجه سه خدمت شد و تقدیرنامه‌های از دانشگاه الزهرا به مناسبت نوشتن اولین قرآن اخذ کرد. از خدمات مهم وی در جهت گسترش هنر خوشنویسی، پایه‌گذاری انجمن خوشنویسان ایران می‌باشد که هم اکنون نیز این انجمن در راستای این هنر فعالیت می‌کند. این استاد گرانمایه سرانجام در یازدهم خرداد 1361 ش در 77 سالگی درگذشت.

اشغال به‌شهر توسط انگلیس، ۱۹۱۴م؛ آغاز قیام مردم تنگستان (1333ق)، بوشهر از بنادر بزرگ و مهم ایران می‌باشد که قریب به یک‌صد سال است به‌عنوان مرکز بنادر جنوب کشور شناخته شده. قبل از ظهور و ورود دین اسلام به ایران، بندری به‌نام بوشهر اساساً وجود نداشته است و آبادی در دو فرسنگی سمت جنوب بوشهر در ساحل دریا بوده که آنجا را (ریشهر) می‌نامیده‌اند. به قول مؤلفین "فارسنامه ناصری" و "کنج دانش"، بوشهر از زمان کریم‌خان زند رو به آبادی گذاشت و در زمان ناصرالدین‌شاه رو به عمران بیش‌تر گذاشت و از بنادر تجاری مهم محسوب شد. تا در سال ۱۲۷۳ق که شهر هرات از طرف دولت ایران محاصره شد، انگلیسی‌ها خائف گشتند و برای انصراف ایران از تصرف هرات که کلید هندوستان شمرده می‌شد، سی فروند کشتی جنگی به خلیج فارس فرستادند و پس از جنگ با دلاورمردان تنگستان این بندر را تصرف کردند. (این درگیری بین باقرخان ضابط تنگستانی و پسر رشیدش احمدخان تنگستانی با چهارصد تنگچی در قلعه ریشهر روی داد و احمدخان تنگستانی به‌همراه ۷۲ نفر در این راه شهید شدند.) در آغاز جنگ جهانی اول (۱۹۱۴م) قوای روس از شمال و نیروهای انگلیس از جنوب کشور، ایران را در معرض هجوم قرار دادند. کشتی‌های جنگی انگلیس در مقابل بوشهر لنگر انداختند و نیروهای اشغالگر در بیست و ششم رمضان ۱۳۳۳ هجری قمری (۸ اوت ۱۹۱۵م، برابر با ۱۷ مرداد ۱۲۹۴ش)، شهر بوشهر را به اشغال خود درآوردند. یک روز از پس از اشغال بوشهر، چهارده نفر از احرار آن علیه اشغالگران اعتراض کردند ولی چون اهل جدال و اسلحه نبودند دستگیر و به هندوستان تبعید شدند. رئیس‌علی‌خان دلواری، شیخ‌حسین‌خان چاه‌کوتاهی و زائر خضرخان اهرمی سه نفر خوانین دلیر تنگستان از این وقایع آگاه شدند و تصمیم گرفتند که علیه دشمن قیام و در مقام مدافعه از وطن برآیند. حدود دو ماه قبل از این‌که قوای انگلیس بوشهر را اشغال کنند، جنرال کاکس کنسول انگلیس در خلیج فارس، نامه‌ای به مرحوم شیخ محمدحسین برازجانی روحانی متنفذ و مجتهد معروف دشتستان نوشت که جواب آن نامه انگیزه قیام رئیس‌علی دلواری آن قهرمان نامی ایران و اسلام شد. کنسول انگلیس در این نامه از شیخ محمدحسین برازجانی خواسته بود که از نفوذ خود استفاده کند و از هرگونه آشوب و قیام علیه اشغالگران جلوگیری نماید. در این نامه تأکید شده بود که از دشمنی با دولت انگلیس هیچ سودی عاید ملت ایران

مدگ "حان دئمه"، وانشناس، و فلسفه معارف امكانه، (1952م)

جان دیویی روان‌شناس، مربی و فیلسوف آمریکایی در 20 اکتبر 1859م در ورمونت آمریکا به دنیا آمد و تحصیلات اولیه را در روستای محل تولدش فرا گرفت. او قبل از بیست سالگی در رشته فلسفه دانشگاه ورمونت فارغ التحصیل شد و پس از اخذ دکترای فلسفه، در دانشگاه کلمبیا به تدریس پرداخت. دیویی مدتی در چین به سربرد و به مردم آن سرزمین، طریقه تعلیم و تربیت جدید آموخت. زمانی نیز در ترکیه حضور داشت تا گزارشی از وضع تعلیم و تربیت را جمع‌آوری کند. جان دیویی فیلسوفی بود که پشتکار سستی‌رمان؛ ناپذیر یک کشاورز را با شوق یک آزادی‌خواه بی‌مبالات در هم آمیخته و در راه دگرگون کردن سیاست و فرهنگ متأخر آمریکایی، به ویژه آموزش و پرورش نوین، تلاش می‌نمود. از این‌روست که مردم، او را به عنوان بنیان‌گذار آموزش و پرورش متمدنی می‌شناسند. وی اعتقاد داشت که فلسفه، مشتی انتزاعات نیست که از ذهنیت محض سرچشمه گرفته باشد بلکه بنیانی اجتماعی دارد، بنابراین نیروی اجتماعی است. فلسفه دیویی به اصالت وسیله موسوم است. در این فلسفه، وجوه و صورت‌های فعالیت‌های انسانی، وسایلی هستند که انسان برای حل مسائل نفسانی و اجتماعی خود برانگیخته است. چون این مسائل همواره در تغییرند، وسایلی که در حل آن‌ها نیز به کار می‌رود باید تغییر کنند. دیویی آموزش از راه تجربه و عمل، به مقتضای احتیاجات، محصل را جانشین روش تعبیدی و توسل به حافظه می‌دانست. نوشته‌های دیویی مصداق پیروزی معنا بر سبک است. عبارت‌های آن پیچیده و تکراری است و جمله‌هایش ناهموار و بیانش خشک و سخت است. لیکن زیر این ظاهر ناامید کننده، نه تنها دریایی از تفکرات بنیادی، بلکه گنجینه‌ای از اعتقادات تند نهفته است. به اعتقاد دیویی، وظیفه فلسفه در آینده این است که ذهن انسان‌ها را در مورد تضادها و منازعات زمان خود روشن سازد. هدف این فلسفه آن است که تا آن‌جا که در حیطه امکان انسانی است، به وسیله‌ای برای پرداختن به این تضادها بدل شود. دیویی بر این عقیده بود که کمال، هدف غایی نیست بلکه فرایند مستمر کامل شدن، بالغ گردیدن و تهذیب یافتن، هدف زندگی است. از دیویی آثار متعددی بر جای مانده که طرح یک نظریه انتقادی در اخلاق، مطالعاتی در نظریه منطقی، دموکراسی و تعلیم و تربیت، تجربه و طبیعت و در جستجوی یقین از آن جمله است. جان دیویی سرانجام در اول ژوئن 1952م در 93 سالگی درگذشت. (ر.ک: 30 اکتبر)

نخواهد شد، بلکه در صورتی که ایرانیان وارد جنگ شوند، انگلیس یک سوم خاک ایران را به تصرف خود درخواهد آورد. شیخ در پاسخ به این نامه تمام مصیبت‌ها را از طرف دولت انگلیس برشمرده و اعلام کرده بود که چنان‌چه عملیات انتقام‌رجویانه علیه اشغالگران صورت پذیرد، مسئولیت آن بر عهده انگلیسی‌ها خواهد بود. رئیس‌علی در نامه‌های متعدد به شیخ محمدحسین برازجانی، برای جهاد و قیام علیه قوای انگلیس کسب تکلیف می‌راند که سرانجام مرحوم شیخ صورتی از حکم جهادی که مراجع شیعه از نجف اشرف ارسال داشته بودند، به ضمیمه حکم خود مبنی بر وجوب جهاد با کفار انگلیسی و جلوگیری از رخنه آن‌ها به بنادر جنوب و دشتی و تنگستان و لزوم همکاری خوانین این مناطق و بسیج مردم مسلمان برای رفتن به میدان جنگ صادر می‌راند و برای همه خوانین می‌فرستد. رئیس‌علی دلواری همین‌که از حکم جهاد مرحوم شیخ محمدحسین برازجانی و دیگر مراجع دینی آگاهی می‌یابد، آماده نبرد با قدرت امپراتوری انگلیس می‌شود و مقدمات کار را در خانه حاج سیدمحمد رضا کازرونی فراهم می‌سازد. رئیس‌علی همراه دوستش خالوحسین دشتی در اوایل ماه رمضان ۱۳۳۳ق در عمارت حاج سیدمحمد رضا کازرونی، پس از مذاکراتی با وی آمادگی خود را برای دفاع از بوشهر و جلوگیری از پیشروی نیروهای انگلیسی اعلام می‌دارد. رئیس‌علی پس از اظهار تشکر، قرآن مجید را می‌طلبد و همین‌که خادم قرآن می‌آورد، برمی‌خیزد و تعظیم می‌راند و با احترام تمام آن را روی میز جلو خود می‌گذارد، آن‌گاه رو به حاضرین کرده و می‌گوید: «ای کلام‌الله گفتار مرا شاهد باش. من به تو سوگند یاد می‌کنم که اگر انگلیسی‌ها بخواهند بوشهر را تصرف کنند و به خاک وطن من تجاوز نمایند در مقام مدافعه برآیم، و تا آخرین قطره خون من بر زمین نریخته است، دست از جنگ و ستیز با آنان نکشم، و اگر غیر از این رفتار کنم در شمار منکرین و کافرین به تو باشم، و خدا و رسول از من بیزار شوند.» بعد از اشغال شهر بوشهر در ۲۶ رمضان ۱۳۳۳ق، نیروهای انگلیسی قصد تصرف ناحیه دلوار را می‌کنند. دلوار محلی بود که پیش از آن چند بار سربازان انگلیسی به آن‌جا تجاوز کرده اما طعم تلخ شکست را در این ناحیه چشیده بودند. رئیس‌علی‌خان دلواری، شیخ‌حسین‌خان‌چاه‌رستمی و زائر خضرخان اهرمی، از این وقایع آگاه و در مقام دفاع از وطن برمی‌آیند. بدین ترتیب قیام دلیران تنگستان علیه اشغالگران انگلیس آغاز می‌شود و نیروهای متجاوز انگلیس که قریب به پنج هزار بودند در دام دلیرمردان تنگستانی گرفتار می‌آیند و عده زیادی از متجاوزان انگلیسی در این حمله از بین می‌روند. قیام مردم تنگستان بر روی هم، هفت سال به طول می‌انجامد.